

On the basis of scientific sources and statistical information describes key priorities in the development of the knowledge economy in developed countries as a guide for further transformation of the national economy. Determined that a key role in shaping the knowledge economy plays a man who on the basis of information received generates new knowledge, the application of which enables more efficient use of natural resources and sustainable development of society.

Keywords: knowledge economy, information, knowledge, development, resource.

УДК 336.221.4.504.06

Проф. С.І. Лебедевич, д-р екон. наук –
НЛТУ України, м. Львів

ЩОДО КОНЦЕПЦІЇ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Відображено хід, результати й перспективи спеціального дослідження щодо розроблення концепції екологізації університетської освіти в Україні з реалізації дворівневої підготовки фахівців для сталого розвитку за всіма напрямками професійного спрямування. При цьому доцільною та найбільш ефективною є організація навчального процесу за блоками дисциплін в активній формі, зокрема і ділові ігри.

Ключові слова: концепція, екологізація, університетська освіта, дворівнева підготовка, фахівці, сталий розвиток.

Вступ. Принцип сталого розвитку – це фундаментальний принцип господарської політики будь-якої держави. Проте сьогодні існують такі глобальні загрози, як соціальні, екологічні, політичні. Поряд із зумовленістю цих загроз антропогенним та техногенним навантаженням на довкілля, ці чинники глобальної небезпеки породжені вадами світоглядного характеру. Тому формування світогляду сталого розвитку повинно стати імперативом наукової та освітньої діяльності університетів за всіма напрямками професійного спрямування підготовки фахівців, екологізації системи національної освіти.

Для реалізації концепції екологізації освітнього процесу є достатні передумови. На сучасному етапі розвитку вже розроблено теоретико-методологічні засади екології, безпеки довкілля, еколого-економічного вчення. У цій царині важливі праці таких науковців, як О.Ф. Балацький, В.Б. Буркинський, О.О. Веклич, А.Е. Воронкова, Т.П. Галушкіна, В.М. Геєць, З.В. Герасимчук, М.А. Голубець, Л.С. Гринів, С.І. Дорогунцов, В.А. Євтушенко, В.П. Кислий, В.С. Кравців, О.Є. Кузьмін, В.П. Кучерявий, В.О. Лукіничин, Л.Г. Мельник, Є.В. Мішенін, В.М. Навроцький, М.М. Петрушенко, Н.Ф. Реймерс, Ю.М. Сабалкін, І.М. Синякевич, Ю.І. Стадницький, В.Н. Степанов, Ю.Ю. Туниця, Є.І. Хабаров, С.К. Харічков, Є.В. Хлобистов, В.Я. Шевчук, В.Г. Шинкаренко та інших [1].

Розробки зазначених науковців потребують реалізації, впровадження у навчальний процес українських університетів.

Постановка завдання. Метою цієї роботи є відображення процесу здійснюваних на кафедрі обліку і аудиту НЛТУ України досліджень з розробки методологічних і дидактичних основ екологізації підготовки фахівців для сталого розвитку.

Основні завдання:

- проведення комплексного дослідження із застосуванням системного, кібернетичного підходу, економіко-математичних методів, а також активних методів навчання, зокрема і ділових ігор;
- впровадження в навчальні курси нормативних і вибірковок дисциплін всіх спеціальностей екологічної складової;
- реалізація нормативного блоку дисциплін для всіх спеціальностей "Основи сталого розвитку".

Виклад основного матеріалу дослідження. У національній стратегії розвитку освіти в Україні [2] до стратегічних напрямів державної політики у сфері освіти належить формування безпечного освітнього середовища, екологізації освіти. І це кореспондується з Розпорядженням Кабінету Міністрів України, яке затвердило План заходів щодо розроблення впровадження і функціонування систем управління якістю, екологічного управління та інших систем управління [3].

Зазначений План заходів, зокрема, передбачає розроблення і затвердження освітньо-професійних програм підготовки з питань розроблення, впровадження і функціонування систем управління якістю, екологічного управління та інших систем управління. І першим виконавцем цього заходу є МОН України, причому у 2013-2015 рр. Тобто підготовка фахівців для сталого розвитку набула особливої актуальності.

З огляду на зазначене вище, вважаємо, що підготовку фахівців для сталого розвитку за всіма напрямками професійного спрямування доцільно проводити за двома рівнями:

1. Впровадження в навчальні курси нормативних і вибірковок дисциплін всіх спеціальностей екологічної складової.
2. Реалізація нормативного блоку дисциплін для всіх спеціальностей "Основи сталого розвитку":
 - "Екологія";
 - "Безпека життєдіяльності";
 - "Екологічна економія";
 - "Екологічна політика".

Крім цього, для технічних університетів додатково:

- "Еколого-економічний менеджмент";
- "Еколого-фінансовий облік і звітність";
- "Екологічний аудит";
- "Екологічне страхування".

Для реалізації нормативного блоку дисциплін "Основи сталого розвитку" ми на кафедрі обліку і аудиту проводили за власною ініціативою науково-дослідну роботу, яка вже дала певні результати. По-перше, щодо методології еколого-економічного менеджменту і екологічного аудиту захищені дві дисертації – докторська і кандидатська. Ведуть роботу з підготовки дисертацій щодо розроблення методичних засад з екологічного страхування, еколого-фінансового обліку і звітності. Продовжують роботу з методичних засад екологічного аудиту. По-друге, на кафедрі вже понад десятиріччя проводять заняття з дисципліни "Екологічний аудит".

Продовження робіт у зазначеному напрямі у 2014-2016 рр. дасть змогу отримати такі результати:

АНАЛІЗ ВІКОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИБУТТЯ НАСЕЛЕННЯ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Зроблено аналіз демографічних процесів у Львівській області. Досліджено особливості зміни чисельності населення внаслідок дії двох чинників: смертності та міграції. Запропоновано порівняти коефіцієнти вибуття і коефіцієнти смертності для аналізу міграції населення в регіоні. Розраховано коефіцієнти вибуття населення для вікових груп населення України і Львівської області. Виявлено вікові особливості міграції сільського та міського населення.

Ключові слова: міграція, смертність, вибуття населення, демографічне прогнозування.

Постановка проблеми. Зміна структури населення України відбувається подібно до інших європейських країн: для неї характерним є невисокий рівень народжуваності і пов'язане з цим чинником зростання частки населення старшого віку. За показником частки осіб віком понад 60 років у загальній чисельності населення наша країна посідала одинадцяте місце у світовій ієрархії рівня демографічного постаріння [1, с. 93]. Крім цього, негативним явищем в Україні є відносно високий рівень смертності працездатного населення. Додатковим чинником змін у структурі населення є внутрішня та зовнішня міграція, яка, переважно, пов'язана з навчанням та пошуком роботи. Тому актуальним завданням є моделювання процесів зміни вікового складу населення для отримання перспективної картини забезпечення країни та конкретних регіонів людськими ресурсами. Адекватну модель відтворення людських ресурсів можна побудувати, опираючись на обґрунтовані показники, серед яких важливе місце може належати показникам вибуття населення для різних вікових груп.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про увагу науковців та громадськості до демографічних проблем України свідчить активне проведення нещодавно різноманітних комунікативних заходів з питань народжуваності і старіння [2, 3]. Зокрема, на засіданні Круглого столу круглого столу "2025 рік: нові демографічні виклики для України", проведеного 20 січня 2011 року Інститутом демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, учасники обговорювали тенденції та ризики розвитку України у першій чверті ХХІ ст., наслідки старіння населення та проблеми пенсійного забезпечення, перспективи покращення освітнього рівня населення та підвищення рівня конкурентоспроможності робочої сили, можливості реалізації в Україні концепції замкнутої міграції [4].

Науковці наголошують на необхідності розроблення та впровадження відповідних моделей модернізації зайнятості, оптимізації співвідношення гнучкості та захищеності на ринку праці. Дослідники розглядали питання вигід і витрат від трудової міграції для батьківщини трудових мігрантів. При цьому вони виходили з кількох обставин. Зокрема, звертали увагу на неможливість забезпечити зайнятість трудових мігрантів в Україні, неможливість отримувати на батьківщині достатні для утримання сімей заробітки, водночас, – можливість працевлаштування в сусідніх країнах і отримання там кращих доходів, перспек-

- концепція організації внутрішнього екологічного аудиту;
- метод екопаспортизації підприємств;
- проекти нових ДСТУ ISO серії 14000 щодо внутрішнього екологічного аудиту;
- концепція впровадження екологічної складової в облікову систему України;
- проект доповнення до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій щодо екологічного обліку;
- концепція впровадження екологічної складової у фінансову звітність підприємств і організацій України;
- проект доповнення до Національного П(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" щодо її екологізації;
- концепція організації комплексного екологічного страхування підприємств;
- проект ДСТУ щодо організації екострахування;
- концепція дворівневого процесу підготовки фахівців для сталого розвитку за всіма напрямками професійного спрямування;
- концепція дидактики нормативного блоку дисциплін: "Основи сталого розвитку";
- проект стандарту вищої освіти щодо нормативного блоку дисциплін: "Основи сталого розвитку".

Висновки. Таким чином, проведена робота дасть змогу реалізувати на практиці концепцію екологізації університетської освіти в Україні через конкретну методичку і дидактику підготовки фахівців для сталого розвитку, здатних реально реформувати вітчизняну економічну систему.

Література

1. Лебедевич С.І. Теоретико-методологічні засади формування галузевої системи екологічного менеджменту підприємств : монографія / Світлана Іванівна Лебедевич. – Львів : Вид-во "Ліґа-прес", 2008. – 340 с.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні до 2021 року / Схвалено Указом Президента України від 25 червня 2013 р., № 344/2013 // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 155. – С. 9-11.
3. План заходів щодо розроблення, впровадження і функціонування систем управління якістю екологічного управління та інших систем управління / Затверджено розповсюдженням Кабінету Міністрів України від 19 червня 2013 р., № 492-р // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 131. – С. 15-16.

Лебедевич С.И. К концепции экологизации университетского образования в Украине

Отображены ход, результаты и перспективы специального исследования относительно разработки концепции экологизации университетского образования в Украине по реализации двухуровневой подготовки специалистов для устойчивого развития по всем профессиональным направлениям. При этом наиболее эффективна организация учебного процесса по блокам дисциплин, в частности деловые игры.

Ключевые слова: концепция, экологизация, университетское образование, двухуровневая подготовка, специалисты, устойчивое развитие.

Lebedevych S.I. To the concept of ecoeducation in universities of Ukraine.

In the article are shown the results and prospects of special studies to develop the concept of ecoeducation in universities of Ukraine with the use of two-level training for sustainable development in all areas of professional focus. And the most effective is the organization of the educational process for blocks of subjects including business games.

Keywords: concept, ecoeducation, two-level training, specialists, sustainable development.